

«ՄԱՏԵՆԱԴԱՐԱՆ» ՄԵՍՐՈՊ ՄԱՃՏՈՅԻ ԱՆՎԱՆ ՀԻՆ ՁԵՌԱԳՐԵՐԻ ԻՆՍՏԻՏՈՒՏ
"MATENADARAN" MESROP MASHTOTS INSTITUTE OF ANCIENT MANUSCRIPTS

ԵՄԲԻՄԶ

ՆԵՐՄԵՍ ԸՆՈՐՀԱԼԻ՝

ԲԱԶՄԱՃՆՈՐՀ ԶԱՅՐԱՊԵՏԸ

հայագիտական
միջազգային
գիտաժողով

21-23
ՀՈՒՆԻՍ
2023

Ժ. 10.30 Մեծ դահլիճ

Գիտաժողովի բացում, ողջունի խոսքեր՝
Մատենադարանի տնօրենի ժամանակավոր պաշտոնակատար՝ **Կարեն Մաթևոսյան**
Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Գարեգին Բ Ամենայն Հայոց կաթողիկոսի օրհնության գիրը
Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Արամ Ա Մեծի Տանն Կիլիկիո կաթողիկոսի օրհնության գիրը
ԿԳՄՍՆ նախարար **Ժաննա Անդրեասյանի** ողջունի խոսքը
Գիտաժողովի նախաձեռնության հեղինակ և համակարգող՝ **Վահան Տեր-Ղևոնդյան**

Ժ. 11.30-13.00 Ա. նիստ (լիագումար)

նախագահող՝ **Վահան Տեր-Ղևոնդյան**

Կարեն Մաթևոսյան, Ներսես Շնորհալու ծննդյան թվականն ըստ իր եղբորորդի Գրիգորի հիշատակարանի

Շահան արքեպիսկոպոս Սարգիսյան, Ս. Ներսես Շնորհալի Մեկնիչը

Լեոն արքեպիսկոպոս Զեքիեան, Շնորհալիի էկումենական աստուածաբանութեան հիմնարար սկզբունքներն ու ընթացակարգը

Թեո Մաարտըն Վան Լինտ, Աղօթք եւ բանաստեղծութիւն Ներսես Շնորհալու գրուածքների մեջ «Յիսուա Որդի»-ի օրինակով

Կլոդ-Արմեն Մուրաֆյան, Մլեհ, հաջողակ հայ իշխան մը

Ազատ Բոզոյան, ԺԲ դարի հասարակության կառուցվածքը ըստ Ներսես Շնորհալու թղթերի

Նազենի Ղարիբյան, Ներսես Շնորհալու հայրենասիրական գաղափարների արտացոլումը հայկական ճաշոցում

Ժ. 13:00 Թանգարանային մասնաշենք

«Ներսես Շնորհալու ժառանգությունը» ցուցահանդեսի բացում, **«Գեղարդ»** երգչախմբի ելույթը, գեղ. ղեկ.՝ Միեր Նավոյան, խմբավար՝ Անահիտ Պապայան. ծրագրում՝ Ս. Ներսես Շնորհալու ստեղծագործությունները

ժ. 14.00 - 15.00 Ընդմիջում

ժ. 15.00-17.30 Բ. նիստ Մեծ դահլիճ

Նախագահող՝ **Աստղիկ Մուշեղյան**

Աննա Արևշատյան, Ներսես Շնորհալին և հայ հոգևոր երգաստեղծությունը

Հայկ Իսթիվանյան, Ս. Ներսես Շնորհալույ ժառանգի հետ առնչուած երաժշտական հարցեր

Ioanna Rapti, The master's voice. Springing words and spiritual legacy in the dedicatory frontispiece of manuscript Jerusalem 345

Միեր Նավոյան, Հայկական Վերածննդի երաժշտաբանաստեղծական արվեստի որոշ բնութագրիչներ Ս. Ներսես Շնորհալու ժառանգության մեջ

Լուսինե Սահակյան, Ներսես Շնորհալի և Կոմիտաս Վարդապետ

Արուսյակ Թամրազյան, Ներսես Շնորհալու «ներկայությունը» երաժշտական ձեռագրերում

ժ. 15.00-17.30 Գ. նիստ Փոքր դահլիճ

Նախագահող՝ **Կարեն Մաթևոսյան**

Մանեա Էռնա Շիրինյան, Ներսես Դ Կլայեցի կաթողիկոսի «Շնորհալի» պատվանվան մասին

Վահե Թորոսյան, Հայ-լատին և հայ-բյուզանդական եկեղեցական հարաբերությունները 1230-ական թթ. վերջին և 1240-ական թթ. սկզբին

Արմինե Մելքոնյան, Ներսես Շնորհալին և իր մեկնությունների պատվիրատուները

Լուսինե Սարգսյան, Ներսես Շնորհալու դիմանկարները հայերեն Մանրուսմունք մատյանում

Հասմիկ Իրիցյան, Ներսես Շնորհալու նորահայտ բնագիրը ՄՄ 3839 ձեռագրում

Մատենադարանի մուտքի դիմացի հարթակում

ժ. 18:30 Գինու հյուրասիրություն

ժ. 19:00 Համերգային ծրագիր

Արմեն Հյունունց և Հայաստանի պետական ջազ քառյակ
Հայ ջազային երաժշտություն՝ միջնադարյան մոտիվներով

Ժ. 11.00-13.00 Դ. Նիստ Մեծ դահլիճ

Նախագահող՝ Մանեա Էռնա Շիրինյան

Զաքարիա Ժ. Վրդ. Բաղումյան, Հայոց Եկեղեցուն անդամագրության կարգն ըստ արևորդիների դարձի մասին Ս. Ներսես Շնորհալու թղթի

Հարություն Հարությունյան, Ներսես Շնորհալու գործնական աստվածաբանության անհրաժեշտությունը հետարդիական հարացույցում

Տ. Անդրեաս Վրդ. Եզեկյան, Ս. Ներսես Դ. Շնորհալի հայրապետի անապականության վարդապետության ընկալումը

Հայր Վահան Վարդապետ Յովակիմեան, Յայտնություն՝ անյայտ ձեռագիր մը «Յիսուս Որդի», Ներսես Շնորհալի

Ռուզան Պողոսյան, Ներսես Շնորհալու բարոյակրթական խրատների ճանաչողական արժեքը

Նարինե Վարդանյան, Ներսես Շնորհալուն վերագրվող կանոնախմբերը «Կանոնագիրք» ժողովածուներում

Ժ. 11.00-13.00 Ե. Նիստ Փոքր դահլիճ

Նախագահող՝ Խաչիկ Հարությունյան

Դավիթ Գյուրջինյան, Ներսես Շնորհալու այբբենակապ բանաստեղծությունների տառացույց բառերի համեմատական վերլուծությունը

Վազգեն Համբարձումյան, Ներսես Շնորհալին և միջին գրական հայերենը

Կարինե Առաքելյան, Սուրբ Ներսես Շնորհալու «Հաւատով խոստովանիմ» աղոթքի լեզվաոճական առանձնահատկությունները

Հայկանուշ Մեսրոպյան, Ներսես Շնորհալու հանելուկներում գործածված բուսանունների իմաստային-այլաբանական առանձնահատկությունները

Արփինե Ավետիսյան, Ներսես Լամբրոնացու՝ Սուրբ Ներսես Շնորհալուն նվիրված «Գովեստ ներբողական» երկը

Լալիկ Խաչատրյան, Պատկերավոր համեմատությունների ձևակազմական կադապարները Ներսես Շնորհալու «Ողբ Եդեսիոյ» պոեմում

Ժ. 13.00-14.00 Ընդմիջում

Ժ. 14.00-16.00 Զ. Նիստ Մեծ դահլիճ

Նախագահող՝ **Արամ Թովիչյան**

Վանո Եղիազարյան, Շնորհալին խրատական բանքի նորարար

Ջերիքնազ Որսկանյան, Միջնադարյան խորհրդաբանական ըմբռնումների արտացոլումը Ներսես Շնորհալու հանելուկներում

Եվա Մնացականյան, Ներսես Շնորհալու հանելուկները Հովարդ Գարդների «բազմաբնույթ մտածողության» տեսության համատեքստում

Գևորգ Բարդակչյան, Շնորհալի Հովուապետը՝ վայրավատին հօտի անբերելի բեռան սրնգահարը

Լուսինե Վարդանյան, Անիի պատկերը ԺԱ.-ԺԲ. դարերի հայ պատմագրության մեջ և Ներսես Շնորհալու «Ողբ Եդեսիոյ» երկում

Անուշ Ապրեսյան, Գրիգոր Նարեկացի և Ներսես Շնորհալի. տեսական-ստեղծագործական առնչություններ

Աստղիկ Սողոյան, Քաղաքի կերպավորումը Ներսես Շնորհալու «Ողբ Եդեսիոյ» պոեմում

Ժ. 14.00-16.00 Է. Նիստ Փոքր դահլիճ

Նախագահող՝ **Գոհար Մուրադյան**

Էլյա Սարիբեկյան, Ներսես Շնորհալու «Յաղագս երկնի եւ զարդուց նորա» երկը

Հայկազուն Ալվրցյան, Ներսես Շնորհալու հոգևոր տաղերի այլաբանությունը

Արմեն Մանուկյան, Ներսես Շնորհալու «Թուղթ ընդհանրական»-ը ժամանակի հղիվույթում

Օվսաննա Խաչատրյան, Ներսես Շնորհալու հանելուկները «Հայսմավուրք» և այլ ժողովածուներում

Andy Hilkens, The correspondence between Nerses Shnorhali and Dionysius bar Salibi

Արա Զարգարյան, Ներսես Շնորհալու նախատիպի ընթերցումը Եղիշե Զարենցի «Բանաստեղծներ» մոնոստիքոսում

Հունիսի 23

Ժ. 11.00-13.00 Ը. նիստ Մեծ դահլիճ

Նախագահող՝ **Էդդա Վարդանյան**

Սեյրանուշ Մանուկյան, ԺԱ. դարի բյուզանդական ավանդույթները և Կիլիկյան մանրանկարչությունը

Դավիթ Ղազարյան, Ներսես Շնորհալին հայերեն ժապավինաձև չմայիլներում

Անուշ Սարգսյան, «Ազգականության ծառի»՝ Ներսես Շնորհալուն պատկանելու հարցը

Karen Hamada, War, Violence, and Refuge in Nersēs Šnorhali’s Writings

Սիրանուշ Փարսադանյան, Ներսես Շնորհալու պատմահայեցողությունը և Հովհաննես Վանանդեցու պատմական պոեմները

Ժ. 11.00-13.00 Թ. նիստ Փոքր դահլիճ

Նախագահող՝ **Հայկ Համբարձումյան**

Աելիտա Դոլուխանյան, Ներսես Շնորհալին ֆրանսիացի և ֆրանսագիր օտարազգի հայագետների գնահատմամբ

Գևորգ Գյուլումյան, Ներսես Շնորհալին՝ Կոմիտասի գնահատմամբ

Լուիզա Գասպարյան, Ներսես Շնորհալու «Հաւատով խոստովանիմ» երկի թարգմանությունները (ռուսերեն, անգլերեն, իտալերեն)

Սուսաննա Հովհաննիսյան, Հայ պարբերական մամուլը Ներսես Շնորհալու մասին (1824-1920թթ.)

Պետեր Քիշշ, Ներսես Շնորհալու կյանքը ըստ մի հունգարահայ պատմագրի

Քրիստինե Մելքումյան, Ներսես Շնորհալու «Յիսուս Որդին» որպես Աստվածաշնչի սերտողության դասագիրք 17-րդ դարում

Ժ. 13.00-14.00 Ընդմիջում

Ժ. 14.00-17.00 Ժ. Նիստ Մեծ դահլիճ (ամփոփիչ)

Նախագահող՝ **Վահե Թորոսյան**

Նորա Արմանի, Լեզվի օգտագործումը թատրոնում և կինոյում հայ ինքնության պահպանման գործում

Հայկ Համբարձումյան, «Հացն ու գինին, Տեր կենդանին» աղոթքից մինչև «Հաւատով խոստովանիմ». Ներսես Շնորհալին ու «Սասնա ծռեր» էպոսը

Արքմենիկ Նիկողոսյան, Ներսես Շնորհալին հայ մատենագրության մեջ

Լիլիթ Սարվազյան, Ներսես Շնորհալու քաղաքական և իրավական հայեցակարգը

Արփի Վարդումյան, Ս. Ներսես Շնորհալու Արևազալի երգերը

Կարեն Մաթևոսյան, Գիտաժողովի արդյունքների ամփոփում

Մատենադարանի մուտքի դիմացի հարթակում

Ժ. 18:00 Հյուրասիրություն

Ժ. 19:00 «Հովել» ստեղծագործական խումբ

Ժամանակակից հոգևոր երաժշտություն՝ Շնորհալու պոեզիայով

Շապիկի վրա՝ Ներսես Շնորհալու մանրանկարը
Նկարիչ՝ Գրիգոր Սուքիասանց
Դրիմ, 1352 թ. (ՄՄ &Եռ. 591, էջ 3բ)

